

Jaunajām ES dalībvalstīm draud HIV epidēmija

Jaunās robežas, foto:
Eirokomisijas audiovizuālā bibliotēka

Jaunu 10 valstu iestāšanās Eiropas Savienībā 2004.gadā var "uzpūst liesmas jau tā smagajai narkotiskajai situācijai ES" – tā ir paziņojis Eiropas narkotiku un narko atkarību monitoringa centrs EMCDDA savā jaunajā ziņojumā, kurš ir publicēts 22.oktobrī.

Sabiedrības satraukums sakarā ar desmit jaunu dalībvalstu pievienošanās ES, galvenokārt no Centrālās un Austrumeiropas ir saistīts ar risku pieaugt narkotisko vielu tirdzniecībai un infekcijas slimību pieaugumu. "Tomēr ES paplašināšanās valstīm piedāvā arī izmantot un katras iespējas izmantot ciešas sadarbības iespējas cīņā ar narkotikām" – atzīmēja centra direktors Džordžs Estievernarts ziņojuma prezentācijā.

Lielākā daļa kandidātvalstu un jauno dalībvalstu ir pastiprinājušas savu antinarkotisko likumdošanu pēdējo desmit gadu laikā. Deviņas valstis – Bulgārija, Kipra, Ungārija, Lietuva, Malta, Polija, Rumānija, Slovākija un

Turcija pašreiz izskata priekšlikumus par to, ka pat neliels narkotiku daudzums, kas var būt izmantots personīgai lietošanai var būt uzskatāms par noziegumu. Tajā pašā laikā trīs valstīs – Čehija, Igaunijā un Latvijā tas tiek noteikts kā administratīvs pārkāpums (Latvijā, tomēr tas ir noziedzīgs nodarījums – sk. KL 253.2p.). Narkotisko vielu lietošana tiek atzīta par noziedzīgu nodarījumu Kiprā, Turcijā, Latvijā un Maltā (Maltā kriminālatbildība iestājas tikai par opiātu lietošanu).

Savā ziņojumā centrs brīdina, ka atsevišķas no jaunajām ES dalībvalstīm ir "AIDS krasas izplatības draudu priekšā,

★ ECAD FAKTI

kas ir atzīmēta visā pasaulē." AIDS infekcija ir plaši izplatīta ir īpaši starp divām nākošajām ES valstīm – Latvijā un Igaunijā. AIDS infekcija starp inficētiem narkomāniem Igaunijas galvaspilsētā Tallinā 2001.gadā sasniedz 41%. Šī paša gada statistikas dati liecina, ka ir novērots par 282 procentiem jaunu AIDS infekcijas slimnieku narkomānu vidū, bet Latvijā tas ir pieaudzis par 67%. Kā iespējamais cēlonis centrā tiek minēts heroīna augstā pieejamība 90. gadu beigās un zemā saslimšanas riska apzināšanās.

Narkotiskā situācija ES un Norvēģijā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem nav būtiski mainījies. Datu analīze liecina, ka nelegālo narkotisko vielu lietošana aizvien pieaug.

Turpinājums 2.lpp.

Metadona programmas Zviedrijā

Tomass Halbergs

Cīņas ar narkomāniju pār-strukturizācija KF norit vienlaicīgi ar aktīvu jautājuma apspriešanu kādas cīņas metodes ir nepieciešams izmantot. Viena no plaši apspriežamajām metodēm ir "aizvietojamās terapijas" pielietošana heroīna lietotājiem – narkomānijas slimniekiem. Rakstā tiek analizēta aizvietojamās programmas daudz-gadīga pielietošana Zviedrijā.

Vispirms ir skaidri jāapzinās, ka metadons un subteks ir nar-kotikas. Tās tiek pārdotas nelegālajā narkotirgū. Nevajag būt ārstam, lai to saprastu. Tie ir metadona pro-grammas Zviedrijā vadītāja atzinumi.

Kad Zviedrijas MIL raksta par subteksu, viņi to attēlo kā kādu jaunu līdzekli. Patiesībā "subteks" nav nekas cits kā buprenorfīna tirdzniecības marka, kas tirgū jau eksistē vairāk kā 40 gadus. ASV kompānija *Shering Plough* ir guvusi lielus labumus no šī preparāta, isā laikā tai ir izdevies to plaši popularizēt.

Piemēram, tikai Francijā ir ap 60 000 narkomānu, kuri saņem sub-teksu. Es nezinu, cik francūži maksā par šo preparātu, taču Zviedrijā tikai viena heroīna lietotāja narkomāna uzturēšana, izmantojot subteksu gadā izmaksā 14 000 USD.

Ja mēs šo summu reizinām ar 60 000, tad mēs iegūstam galvu reibinošu summu – 840 miljonus USD vai 24 miljardus RUR (ap 400 miljoniem Ls).

Kāpēc es pieminu šos aprēķinus? Tikai, lai parādītu, kāds finansiālais spēks stāv aiz informācijas, kuru mēs iegūstam.

Turpinājums 3.lpp

Narkoapgrozījums Baltijas reģiona valstīs

Zviedrijas ECAD tīkla konference

Istādē

Trešā Zviedrijas ECAD tīkla konference notika Istādē oktobra sākumā. Pašreiz tīklā darbojas 50 municipalitātes visā valstī. Tikšanās pamattēma šajā gadā bija nelikumīgais narko apgrozījums Baltijas reģiona valstīs. Uz konferenci bija uzaicināts arī Zviedrijas Kriminālpolicijas sakaru virsnieks Varšavā Kents Vidings un Zviedrijas robežsardzes izlūkdienesta direktors Skone Klaes Krafts reģionā. ES

valstu robežas atvēršanu 2004.gadā jaunajām Savienības dalībvalstīm sniedz jaunas iespējas organizētajai noziedzībai, tai skaitā narkotisko vielu tirdzniecībā. Tieši uz šiem aspektiem lika uzsvāru uzaicinātie speciālisti. Viņi norādīja uz Skandināvijas drošības apdraudējumiem, it īpaši no Polijas un Baltijas valstu organizētajiem kriminālajiem grupējumiem.

Dati, kuri ir Zviedrijas kriminālās policijas rīcībā, liecina, ka pašreiz Polijā ir ap 500 vietējo (lokālo) kriminālo grupējumu un 85 lielas noziedzīgas organizācijas, kuras darbojas starptautiskā līmenī. Situācijas nopietnību pasvītro tas fakts, ka no 1994.gada apšaudēs ar noziedzniekiem bojā ir gājuši 98 policijas darbinieki.

Sadarbības programma starp Polijas un Zviedrijas robežsargiem cīnā ar narkomā-

niju ir virzīta ne tikai uz narkotisko vielu kon-fiskāciju, kas ir nonākušas Skandināvijā, bet arī uz zināšanu un informācijas koordināciju par sintētisko narkotisko vielu izplatību pašā Polijā. Narkotisko vielu lielu kontrabandas kravu pārvešanas pārtraukšana ir policijas sadarbības prioritāte. Zviedrijas muitas dienesta uzmanība ir vērsta arī uz Turciju

KONFERENCE

un Balkāniem, kuras jau kļuvušas par galveno heroīna transportēšanas ceļu uz Skandināviju. Robežu atvēršana 2004.gada maijā un nepārlicinātība par to, ka jaunās valstis spēs nodrošināt robežu drošību, liek Zviedrijas tiesību aizsardzības iestādēm skatīties ar īpašu uzmanību uz Baltijas valstīm, Poliju, Krieviju un Balkāniem.

Jaunajām ES dalībvalstīm draud HIV epidēmija

Turpinājums no 1.lpp.

Centrā īpašas bažas izraisa tas, ka turpinās izplatīties, tā saucamā "problēmu narko-mānija". Pēc centra vērtējuma Eiropa ir aptuveni – 1,5 miljoni "problēmu narkomānu".

Kaut gan šādu vērtējumu sniegt ir grūti un rezultātus vāja-dzētu interpretēt piesardzīgi, tomēr centrs atzīmē astoņas valstis, kur problēmu narkomānija pieaug – Vācija, Spānija, Itālija, Luksemburga, Somija un Zviedrija.

Kanabis Eiropā paliek par pašu izplatītāko nelegālo narkotiku lietošanas intensivitātes rādītāju. Amplitūda tomēr Eiropā ir augsta. Kanabis lietošanas analīze liecina, ka 2002.gadā vīrs no pieciem lielbritāniešiem vecumā no 15 līdz 34 gadiem ir lietojuši šo vielu. Zviedrijā to ir darījis viens no simta. Dati liecina arī par to, ka psihoaktīvās viela T9K pašreiz ir pieaudzis un pašreiz sastāda 5-10% hašiša un marihuāna, bet atsevišķos veidos sasniedz pat 30%. Tas, kā atzīmē centrs, apdraud sabiedrisko veselību.

Specializētajos centros, kur uzturas personas, kas atbrīvojas no narkotiskās atkarības kanabis lietošana no 1996.gada ir pieaugusi. Pašreiz kanabis ir otrā vietā pēc heroīna, kuru, kā atzīmē 12% no visiem pacientiem un 25% no jaunajiem narkomāniem.

Gandrīz visās valstīs, kuras ir piedalījušās centra aptaujā ir izteikušas satraukumu sakarā ar pieaugošo kokaīna lietošanu, kas ir koncentrēta lielās pilsētās.

Centrs arī brīdina par tādu parādību kā tā saucamās "dzeršanas darba vietā" – piecu vai vairāk alkoholisko dzērienu lietošana vakara laikā, it īpaši, starp neliela bet uztraucoša jauniešu skaita. Pētījumi rāda, ka 36% – 15-16 gadīgu pusaudžu Portugālē un 88% Dānijā ir bijuši stīprā alkohola reibuma stāvoklī, kaut vai vienu reizi. Aizvien lielāks jauniešu skaits min, ka viņi bijuši piedzērušies izklaides vakaros pēdējo 30 dienu laikā.

Ziņojums ir atrodams pēc adrese:

www.emcdda.eu.int.

Bulgārijas tranzīts

Ap 80% heroīna, kurš ir virzīts uz Eiropu un ASV, šķērso Bulgārijas teritoriju, – tā paziņoja Bulgārijas Naci-onālās dienesta cīņa ar organizēto noziedzību direktora vietnieces ģenerālis Venelins Veļikovs – brīdina Sofija 21.oktobrī.

Ģenerālis V.Veļikovs in-formēja, ka sintētiskās narko-tikas praktiski ir nomainījušas heroīnu, tā kā ir pieaudzis pieprasījums pēc tām, un tās ir daudz lielākas. Sakarā ar to vieglo iespējas iegādi un cenu samazināšanos uz tām, Bulgārija atrodas vērienīgas narko-epidēmijas priekšā, – brīdina Bulgārijas eksperti.

Bulgārijas atkarību izpētes centrs pārstāvis Emils Graškovs atzīmēja, ka Bulgārija piedzīvo bezprecedenta narko-tisma līmeni.

Centra veiktajā pētījumā divas trešdaļas Sofijas pus-audzī ir atzinuši, ka viņi bez problēmām var iegūt narko-tikas, ja tikai viņi to vēlas.

(The Bulgarian News)

Metadona programmas Zviedrijā: kritiskā analīze

Turpinājumi no 1.lpp.

Paskatīsimies uz metadonu un metadonu pro-grammām nedaudz no kritiskām pozīcijām.

Tieši uz kādiem narkomāniem ir orientēta ārstēšana ar metadonu? Metadons ir domāts tiem, kas ir atkarīgi no opiātiem. Viņš nespēj mazināt tieksmi pēc astatamīna, kokaīna, kanabis, alkohola vai tabletītēm. Cik heroīna narkomānu lieto tikai vienīgi heroīnu? Šodien ir plaši zināms, ka lielākā daļa narkomānu lieto dažādas narkotiskās vielas. Tikai neliela daļa aizraujas tikai ar heroīnu. Šajā gadījumā metadona izmantošana spēj iedarboties tikai uz daļu personu, kuras ir atkarīgas. Ko darīt ar indivīdiem, kuri ir atkarīgi no citām narkotiskām vielām?

Aizvietojošā terapija bija izveidota, lai glābtu cilvēku dzīvības. Es lieliski saprotu, ka daudzi pacienti metadonu uztver kā glābēju, bet tas sniedz efektu visai sabiedrībai?

Norvēģijas valsts medicīnas institūts ir paziņojis, ka nāves gadījumu skaits ar asinīs fiksētu metadonu no 1997. līdz 2001.gadam ir pieaudzis no 1 līdz 235 gadījumiem gadā. No visiem nāves gadījumiem 2002.gada pirmajā pusgadā ir reģistrēts tikai viens nāves gadījums, kad pacients ir lietojis tikai metadonu. Visi pārējie mirušie ir lietojuši vairākas narkotiskās vielas. Sakarā ar slepenības režīmu tiesu medicīnas institūtam nav informācijas par to, vai narkomāni metadonu ir iegādājušies pēc receptes vai to tie nopirkuši nelegālajā tirgū.

Zviedrijā tika veikts pētījums, kura gaitā tika izsekota 279 metadona programmas, pacientu stāvoklis 9 gadu laikā. Ir jāatzīmē, ka Zviedrijas metadona programma ir stingri ierobežojosa ar ilgu urīna iegūšanas un analīzes procedūru (2-3 reizes nedēļā). Atbilstoši noteikumiem, pacients nedrīkst izdarīt likum-pārkāpumu, lai iegūtu tiesības piedalīties programmā.

Metadona programmas mērķos ietilpst:

- Pacientiem ir jābūt iespējām dzīvot normālu dzīvi un strādāt;
 - Nedrīkst izdarīt likumpārkāpumus;
 - Jārūpējas par savu veselību, lai izvairītos no pārāgras nāves.
 - Kādi tad ir pētījuma rezultāti:
 - Programmas 33% dalībnieku nomira;
 - Pirms piedalīšanās programmā 91% bija tiesāti, bet tās realizācijas gaitā 69% izdarīja likumpārkāpumus;
 - 1987-1998.g. bija fiksēti 5115 gadījumi, kad pētāmās grupas pacienti tika hospitalizēti (Zviedrijā aktīvi tiek praktizētas tā saucamās "atklātās programmas", kad pacienti netiek hospitalizēti, bet tos apmeklē mājās;
 - Stokholma programmas 60% pacientiem nebija pastāvīga darba.
- Vai iegūtos rezultātus varam vērtēt kā labus vai sliktus? Katrs atbild vai noformulē pats.

Lai salīdzinātu, es varu pastāstīt par jaunu kultūru, kura nesena parādījās Zviedrijā. tā saucās KRJS (K.R.J.S.) –noziedznieku atgriešana sabiedrībā un pilsētā sastāv no bijušajiem

noziedzniekiem, kuri palīdz saviem bijušajiem nelaimes biedriem atgriezties sabiedrībā.

Piedalīšanās kustībā noteikumi ir vienkārši. Sabiedriskums, pilnīga atteikšanās no narkotikām un alkohola, nekādu likumpārkāpumu. Organizācija darbojas jau 5 gadus un nesena tika analizēta BRA (likumpārkāpumu profilakses padomē). Tika arī pārbaudīts, kāda valsts daļa (organizācijai ir plašs vietējo nodalījumu tīkls visā valstī) tika izdarījuši noziegumus pēc iestāšanās organizācijā. No 214 dalībniekiem tikai 3% atgriezās pie noziedzīgas darbības. 40 valdes locekļu nevēlējās piedalīties pētījumā. Pat tad, ja pieļautu, ka arī, vai varēja izdarīt noziegumus, tad viņu kopējā daļa nepārsniegtu 20%. Runa iet par narkomāniem ar smagu atkarību, kuri bija ietverti aizvietojošās terapijas grupā.

Tātad ir arī citi problēmas risināšanas varianti. Man nebūtu jāatgādina, ka šajā gadījumā bijušo noziedznieku un narkomānu apkopes izmaksas ir tikai neliela daļa no tām izmaksām, kuras ir nepieciešamas metadona programmas īstenošanai.

Es saskatu lielu risku, lai cīņu ar ļaunprātīgu narkotiku lietošanu sabiedrībā pilnībā atdotu mediķu rokās. Medicīnā ir vērojama tendence neskatīt problēmu šaurā sektorā, ievietojot pacientu centrā. Mērķis ir viņu ārstēt un izārstēt. Kad runa iet par

ECAD DISKUSIJA

indivīdiem, kas nelikumīgi lieto narkotikas, es secinu, ka mērķis ir formulējam citādi, – atvieglot ciešanas un mazināt kaitējumu.

Kad mērķis ir izārstēt individu, tas nav pretrunā ar kolektīva prasībām. Jo vairāk indivīdu izārstējas, jo labāk sabiedrībai. Bet, ja mērķis nav izārstēšanās, bet gan ciešanu samazināšana un neērtības indivīdam, – tas var būt pretrunā ar labklājību sabiedrībai kopumā. Šāda pieeja var arī kaitēt indivīda labklājībai, ja viņš aizsedz sekmīgākas narkomānu dzīves kvalitātes metodes.

Viens no bieži skandētiem argumentiem narkomānu iesaistot metadona programmās, ir uzskats, ka "tas ir labāk nekā, ja viņš lietu heroīnu". Man nepatīk tas, ka mediķi un varas struktūras ir ieciklējušās uz metodi "kas ir it kā "ar kaut ko labāku". Vai nevajag tiekties uz to, kas patiešām ir pats labākais. Vai patiešām eksistē tas, kas ir labāks kā"? Vai līdz ar to netiek ierobežota valdošā valsts politika un spēkā esošā likumdošana? Vai ir citi narkotiku risināšanas paņēmieni? Es uzskatu, ka mums ir jāizmanto iespējas izmainīt likumdošanu, kā arī varas struktūru darbības metodes, lai būtu efektīvāka cīņa pret narkotikām.

Aizvietojošā terapija ir instruments, kurš neveiklās rokās var nest ļaunumu indivīdam un sabiedrībai.

“Narkomānija un sabiedrība: problēmas risināšanas ceļi”

2003.gada 7.oktobrī Kazaņā notika Starpreģionālā zinātniski praktiskā konference “Narko-mānija un sabiedrība: problēmas risināšanas ceļi”, kurā piedalījās arī ECAD pārstāvji. Foruma organi-zatori bija Tatarstānas Republikas Drošības padomes pret darbības nelegālo narkotiku lietošanā un nelikumīgai narkotisko vielu apgrozībai Starpresoru

komisija, Iedzīvotāju narkotizācijas profilakses republikāniskais centrs pie Tatarstānas Ministru kabineta un Kazaņas valsts medicīnas universitāte.

Foruma darbā piedalījās vairāk nekā 300 dalībnieku no Tatarstānas, 20 Krievijas reģioniem, kā arī no tuvējās un tālās pierobežas.

Dānija: gaidāmas pārmaiņas?

Avīze “Politiken” ziņo, ka jaunais Dānijas plāns cīņa ar narkomāniju ar ļoti lielu varbūtību gūs vairākuma atbalstu parlamentā.

Plānu parlamentā Veselības ministrija un Tieslietu ministrija iesniedza 20.oktobrī. Plānā ir paredzēts palielināt brīvības atņemšanas termiņus par smagiem ar narkotikām saistītiem noziegumiem, kā arī soda naudas ieviešana par nelielu narkotisko devu uzglabāšanu, ieskaitot hašišu.

Kristīgi demokrātiskā partija apsveic valdības priekšlikumu un cer, ka vairāk spēka tiks virzīti uz kontaktu veidošanu ar narkomāniem ar mērķi viņiem palīdzēt un atbalstīt cilvēkus, kuri ir izgājuši rehabilitāciju.

★ ECAD JAUNUMI

Sociāli demokrātiskā partija pret priekšlikumiem attiecās kritiski. Viņu pozīcija ir saistīta ar to, ka policijai vairāk uzma-nības ir jāveltī “narkobaronu” izsekošanai, kā arī cīņai ar baikeru bandām un starptau-tiskām narkotirgotāju grupām.

Pašreiz hašišs Dānijā ir pretlikumīgs, tāpēc tie, pie kuriem tiek atrasta šī viela nelielos daudzumos tiek tikai brīdināti.

Pēc Dānijas veselības aizsardzības institūta datiem ap 200 000 dāņu vecumā no 16 gadiem un vecāki smēķē hašišu kaut vai reizi gadā. Ir dati arī par to, ka aizvien vairāk jaunu dāņu nokļūst rehabilitācijas centros, kuri ir smēķējuši

Fakti:

Tatarstānas antinarkotiskā politika pirmo reizi bija izveidota kā republikas kompleksā “Ne-medicīniskās narkotisko vielu lietošanas un nelikumīgā narkotiku apgrozījuma pret darbības pro-gramma TR”, kas bija paredzēta 1999.-2001.g. Tās īstenošanai bija paredzēti vairāk nekā 105 miljoni rubļu. šīs programmas loģisks turpinājums kļuva jauna kom-pleksa programma “Iedzīvotāju narkotizācijas profilakse” (2002.-2006.g.). Šis projekts paredz budžetu 275 miljonu rubļu apjomā. Politikas mērķis ir apstādināt nemedicīniskās narkotisko vielu lietošanas pieaugumu, viņu nelikumīgo apgrozījumu, bet nākotnē – samazināt šīs parādības negatīvo ietekmi sabiedrībai līdz minimālam līmenim. Programmas pamatā ir trīs praktiskās sa-stāvdaļas: narkoatkarīgo ārstēšana un rehabilitācija; pret darbība nelegālajam narkotiku apgro-zījumam un iedzīvotāju narkotisko vielu lietošanas un narkotizācijas profilakse. Pēdējo 2-3

gadu laikā Tatarstānā ir fiksēts narkomānu slimnieku skaita, kuriem diag-noze uzstādīta pirmo reizi, samazināšanās. 2000.gadā TR bija atzīmēts augstākais nar-komānijas slimnieku skaits – 67,8 slimnieki uz 100 000 iedzīvotājiem. 2002.gada beigās viņu skaits samazinājās līdz 20 uz 100 000 iedzīvotājiem.

Republikas iekšlietu iestāžu darbi-nieki slēdza 20 narkotisko vielu piegādes kanālus. No nelegālā narkotiku apgrozījuma tika konfiscēti 509 kg narkotisko vielu, t.sk. 67,5 kg heroīna.

Tika atklātas 246 noziedzīgas grupas, kas darbojās narkobiznesa jomā. Par nožēlu, ar narkotikām saistītiem noziegumiem samazināšanās tendence, kura bija fiksēta 2002.gadā nesaglabājās. Š.g. 6 mēnešos ar narkotikām saistīto noziegumu skaits bija 2073, kas ir par 25% vairāk kā pagājušā gada analogiskā laika periodā.

Pēc www.narkotiki.ru

Pēdējo pusgadsimtu Eiropas valstīs eksperimentēja un vērtēja ierobežoto un liberālo attieksmi pret narkotiku lietošanu. Mūsu pārdomas šajā jomā liecina, ka nedrīkst pieļaut narkotiku lietošanu. Mūsu pilsētu labklājības nolūkā.

ECAD is Europe's leading organisation promoting a drug free Europe and representing millions of European citizens. Drug dealing and drug abuse cause enormous problems in Europe. Nations and their citizens are affected by the consequences of drug abuse. ECAD member cities work to develop initiatives and efforts against drug abuse supporting the United Nations Conventions which oppose legalisation and promote policies to eradicate drug abuse worldwide. Has your city joined ECAD?

European Cities Against Drugs
ECAD, Stadshuset
105 35 Stockholm, Sweden
Tel. +46-8-5082 93 62 Fax +46-8-5082 94 66
e-mail: ecad@ecad.net www.ecad.net
ECAD Regional office in Russia www.ecad.ru
zazulin@ecad.ru Phone +7-812-328 96 65
ECAD Regional office in Latvia
vilnis.kipens@kurzeme.rcc.lv
Phone +371-7037330 Fax +371-7037331